

**แผนการจัดการความรู้ของรพ.สต.บ้านหนองแอก เรื่องโครงการศึกษาพฤติกรรมที่มีผลต่อการได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเข้าสู่ร่างกาย
ในกลุ่มเกษตรกรตำบลหนองหม้อ**

แบบฟอร์มที่ 1 การจำแนกองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการผลักดันตามประเด็นยุทธศาสตร์ของส่วนราชการ

ชื่อส่วนราชการ : โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองแอก

หน้าที่ 1

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าประสงค์ (Objective)	ตัวชี้วัด (KPI)ตามคำรับรอง	เป้าหมายของตัวชี้วัด	องค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติราชการตามประเด็นยุทธศาสตร์
การพัฒนานคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีคุณธรรมนำความรู้และเกิดความผาสุก	เพื่อลดความเสี่ยงต่อการได้รับพิษจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในกลุ่มเกษตรกร	การศึกษาพฤติกรรมที่มีผลต่อการได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเข้าสู่ร่างกายในกลุ่มเกษตรกร	มีแนวทางการปฏิบัติตัวใหม่ในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร	1.ความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช 2.พฤติกรรมการป้องกันตนเองจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช 3.ทัศนคติต่อการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

องค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติราชการตามประเด็นยุทธศาสตร์ที่เลือกมาจัดทำแผนการจัดการความรู้ คือ

แผนการจัดการความรู้แผนที่ 1	ประเด็นยุทธศาสตร์ : การพัฒนานคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีคุณธรรมนำความรู้และเกิดความผาสุก
	องค์ความรู้ที่จำเป็น : ความรู้เรื่องปฏิบัติตัวของเกษตรกรในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้อง
	เหตุผลที่เลือกองค์ความรู้ : เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ถูกต้องในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชขณะปฏิบัติงาน ลดความเสี่ยงต่อการพิษจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชต่อสุขภาพ
	ตัวชี้วัดตามคำรับรองและเป้าหมายที่เลือกใช้วัดการทำ KM : แนวทางการปฏิบัติตัวใหม่ในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร

ผู้รับผิดชอบ :

ผู้ทบทวน :

ผู้อนุมัติ :

(นางสาวไกล่รุ่ง สิงห์พรหม)
พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ
ผู้รับผิดชอบงานการจัดการความรู้

(นายโกวิท พยัฆวิเชียร)
สาธารณสุขอำเภอตากลี
ผู้บริหารสูงสุดด้านการจัดการความรู้ (CKO)

(นางสาวศรุตดา ช่อไสว)
ผู้อำนวยการโรงพยาบาลตากลี
ผู้บริหารสูงสุดของส่วนราชการ (CEO)

แบบฟอร์มที่ 2 แผนการจัดการความรู้ (KM Action Plan)

ชื่อส่วนราชการ : โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองแอก

ประเด็นยุทธศาสตร์ : การพัฒนาคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีคุณธรรมนำความรู้และเกิดความผาสุก

องค์ความรู้ที่จำเป็น (K) : ความรู้เรื่องปฏิบัติตัวของเกษตรกรในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชอย่างถูกต้อง

ตัวชี้วัดตามคำรับรอง (KPI) : การศึกษาพฤติกรรมที่มีผลต่อการได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเข้าสู่ร่างกายในกลุ่มเกษตรกร

เป้าหมายของตัวชี้วัดตามคำรับรอง : แนวทางการปฏิบัติตัวใหม่ในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกร

ลำดับ	กิจกรรมการจัดการความรู้	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	กลุ่มเป้าหมาย	ผู้รับผิดชอบ	สถานะ	หมายเหตุ
1	การบ่งชี้ความรู้ -จัดทำโครงการ -ประชุมเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อจัดตั้ง คณะกรรมการ บกสถนการณที่เกดขึ้นและ วางแผนการดำเนินงาน	ต.ค.-พ.ย59	-โครงการศึกษาพฤติกรรมที่มีผล ต่อการได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืช เข้าสู่ร่างกายในกลุ่มเกษตรกร ตำบลหนองหม้อ -มีคณะกรรมการ	จัดทำโครงการ และ คณะกรรมการ	เครือข่ายที่เกี่ยวข้อง	-น.สโกลิ่งรุ่ง สิงห์พรหม -ประธานอสม.หมู่ 4	ดำเนินการแล้ว	
2	การสร้างและแสวงหาความรู้ -เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ -ประสานเครือข่ายที่มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ในการทำงาน	พ.ย-ธ.ค59	ฐานข้อมูลพฤติกรรมสุขภาพ	ฐานข้อมูล พฤติกรรมสุขภาพ	กลุ่มเสี่ยงเกษตรกร	-น.สโกลิ่งรุ่ง สิงห์พรหม -อสม.	ดำเนินการแล้ว	
3	การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ -จัดทำฐานข้อมูลที่ไ้จากการเก็บข้อมูล -วางแผนการดำเนินงาน ชี้แจงบทบาทหน้าที่ ของคณะกรรมการ เครือข่าย	ธ.ค59-ม.ค60	คณะกรรมการรับทราบและ ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่	แผนการ ดำเนินงานตาม โครงการ	เครือข่ายที่เกี่ยวข้อง	น.สโกลิ่งรุ่ง สิงห์พรหม	ดำเนินการแล้ว	

ลำดับ	กิจกรรมการจัดการความรู้	ระยะเวลา	ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	กลุ่มเป้าหมาย	ผู้รับผิดชอบ	สถานะ	หมายเหตุ	
4	<u>การประมวลผลและกลั่นกรองความรู้</u> -จัดทำคู่มืออบรม -จัดทำแบบสอบถาม	ธ.ค59-ม.ค.60	คู่มือการอบรมและแบบสอบถาม ที่ได้มาตรฐาน	มีการจัดทำคู่มือ แบบสอบถามโดย ผู้มีความรู้และ รับรองมาตรฐาน	เครือข่ายที่เกี่ยวข้อง	-น.สโกศลรุ่ง สิงห์พรหม -คณะกรรมการ โครงการ	ดำเนินการแล้ว		
5	<u>การเข้าถึงความรู้</u> -จัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้ -จัดกิจกรรมการตรวจเลือดหาสารพิษตกค้าง	ม.ค-ก.ย.60	-ผลการตรวจเลือดเกษตรกร กลุ่มเสี่ยงมีความรู้ผ่านเกณฑ์ มากกว่าร้อยละ 80 ทุกคน -ผลการตรวจเลือดกลุ่ม เกษตรกรเสี่ยง ไม่มีผลไม่ ปลอดภัย	-กลุ่มเสี่ยงได้เข้า รับการอบรม ความรู้และเจาะ เลือด	กลุ่มเสี่ยงเกษตรกร	-น.สโกศลรุ่ง สิงห์พรหม -คณะกรรมการ โครงการ	กำลังดำเนินการ		
6	<u>การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้</u> -จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ก.ย. 60	เครือข่ายและกลุ่มเกษตรกรเข้า ร่วมการจัดกิจกรรม	มีกิจกรรมการจัด เวทีแลกเปลี่ยน	กลุ่มเสี่ยงเกษตรกร เครือข่ายที่เกี่ยวข้อง	-น.สโกศลรุ่ง สิงห์พรหม -คณะกรรมการ โครงการ	กำลังดำเนินการ		
7	<u>การเรียนรู้</u> -เกษตรกรปฏิบัติตัวตามจัดทำคู่มือการปฏิบัติ ตัว	ก.ย. 60	เกษตรกรปฏิบัติตามข้อตกลง	เกษตรกรปฏิบัติ ตามข้อตกลง	กลุ่มเสี่ยงเกษตรกร	-น.สโกศลรุ่ง สิงห์พรหม -อสม.	กำลังดำเนินการ		
<p>ผู้รับผิดชอบ :</p> <p>(นางสาวโกศลรุ่ง สิงห์พรหม) พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ ผู้รับผิดชอบงานการจัดการความรู้</p>						<p>ผู้ทบทวน :</p> <p>(นายโกวิท พยัฆวีเชียร) สาธารณสุขอำเภอตากาลี ผู้บริหารสูงสุดด้านการจัดการความรู้ (CKO)</p>	<p>ผู้อนุมัติ :</p> <p>(นางสาวศรุตดา ช่อไสว) ผู้อำนวยการโรงพยาบาลตากาลี ผู้บริหารสูงสุดของส่วนราชการ (CEO)</p>		

การจัดการความรู้เรื่อง

การศึกษาพฤติกรรมที่มีผลต่อการได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเข้าสู่
ร่างกาย

ในกลุ่มเกษตรกรตำบลหนองหม้อ

โดย

นางสาวไกล่รุ่ง สิงห์พรหม
พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ

เครือข่ายบริการสุขภาพอำเภอตากลิ จ.นครสวรรค์

พ.ศ.๒๕๖๐

คำนำ

จากข้อมูลของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครสวรรค์ ในการจัดทำโครงการสุขภาพดีวิถีไทยแบบบูรณาการจังหวัดนครสวรรค์ ปีงบประมาณ ๒๕๕๙ พบว่าพื้นที่ตำบลหนองหม้อเป็นพื้นที่เสี่ยงในการดำเนินงานซึ่งสถานการณ์ด้านสุขภาพ พบว่าประชาชนที่มีปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคที่เป็นปัญหาที่สำคัญซึ่งเกี่ยวข้องต่อพฤติกรรม โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดจากการประกอบอาชีพของเกษตรกรโดยตำบลหนองหม้อมีจำนวนหลังคาเรือนทั้งหมด ๑,๐๐๑ หลังคาเรือน ประกอบอาชีพเกษตรกรรมถึง ๘๓๐ หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ ๘๓ ทำนาได้ปีละ ๒-๓ ครั้ง จากการวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันพบว่ามีการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชจำนวนมากโดยเฉพาะในช่วงฤดูทำนาจะพบเกษตรกรที่ใช้สารเคมี และมีอาการแพ้จากการใช้สารเคมี จากการเก็บข้อมูลของอสม. ในกลุ่มผู้ใช้สารเคมี ๔๔๖ คน เป็นผู้ฉีดหรือผู้รับจ้าง ๒๑๓ คนเป็นผู้ผสมสารเคมี ๒๐๔ คนที่เหลือเป็นผู้ที่อยู่ในบริเวณที่ฉีดพ่น ๒๙ คน พบผู้มีอาการผิดปกติจากการใช้สารเคมีจำนวน ๑๐๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๔๔ ในกลุ่มเกษตรกรจำนวน ๔๔๖ คน ได้ใช้แบบประเมินความเสี่ยง (นบก.๑-๕๖) พบว่าผลการสำรวจจากแบบสอบถาม กลุ่มเสี่ยงต่ำ ๒๕๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๖๓ กลุ่มเสี่ยงปานกลาง ๑๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๔๘ กลุ่มค่อนข้างสูง ๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๙๑ กลุ่มเสี่ยงสูงและเสี่ยงสูงมากไม่มี จึงได้มีการตรวจเลือดหาสารพิษตกค้างในเลือดจากระดับเอ็มไซต์โคลีนเอสเตอเรสในกลุ่มเสี่ยงค่อนข้างสูงจำนวนทั้งหมดจำนวน ๗๑ คน ผลการตรวจ พบผลปกติ ๕ คน คิดเป็น ๗.๐๕ ผลปลอดภัย ๓๐ คนคิดเป็น ๔๒.๒๕ ผลเสี่ยง ๓๖ คนคิดเป็น ๕๐.๗๐ ไม่พบคนที่ผลไม่ปลอดภัย จากผลการตรวจทำให้เห็นได้ว่ากลุ่มที่มีผลการตรวจเสี่ยงส่วนใหญ่จากแบบสอบถามและการสังเกตพฤติกรรมในการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชยังไม่ถูกต้อง

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองแอก ได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าวจึงได้จัดทำโครงการการศึกษาพฤติกรรมที่มีผลต่อการได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเข้าสู่ร่างกายในกลุ่มเกษตรกรตำบลหนองหม้อขึ้น เพื่อพัฒนาระบบการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพป้องกันโรคในเกษตรกรกลุ่มเสี่ยงต่อไป

นางสาวไกล่รุ่ง สิงห์พรหม
พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ

โครงการการศึกษาพฤติกรรมที่มีผลต่อการได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเข้าสู่ร่างกายในกลุ่มเกษตรกรตำบลหนองหม้อ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจ แก่กลุ่มเกษตรกรผู้สัมผัสสารเคมีในพื้นที่เพื่อให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการป้องกันตนเองจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
2. เพื่อสนับสนุนให้เกิดระบบการเฝ้าระวังโรคภัยจากการประกอบอาชีพโดยภาคีเครือข่ายในการดูแลสุขภาพแก่กลุ่มเกษตรกรผู้สัมผัสสารเคมี
3. เพื่อให้เกิดการจัดระบบบริการในคลินิกสุขภาพเกษตรกรผ่านเกณฑ์มาตรฐานการจัดบริการอาชีวอนามัยในชุมชนของหน่วยบริการปฐมภูมิ

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. กลุ่มเกษตรกรมีพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสมในการลดเสี่ยงลดโรคจากการใช้สารเคมีและไม่เกิดพิษจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช
2. มีระบบการเฝ้าระวังโดยภาคีเครือข่ายและเกิดคลินิกสุขภาพเกษตรกรต่อเนื่อง

วิธีดำเนินการ

1. จัดทำโครงการ การศึกษาพฤติกรรมที่มีผลต่อการได้รับสารเคมีกำจัดศัตรูพืชเข้าสู่ร่างกายในกลุ่มเกษตรกร ตำบลหนองหม้อโดย รพ.สต.บ้านหนองแอกเพื่อดำเนินงานตามโครงการสุขภาพดีวิถีไทยของจังหวัดนครสวรรค์และให้ชมรมอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน ๔ ตำบลหนองหม้อเขียนโครงการร่วมเพื่อของบประมาณงบประมาณกองทุนสุขภาพตำบล
2. ประชุมเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อจัดตั้งคณะกรรมการ และวางแผนการดำเนินงานร่วมกัน ได้แก่ ตัวแทนท้องถิ่นตัวแทนแกนนำชุมชน ประธานชมรม อสม.ทุกหมู่ โรงเรียน ตัวแทนมูลนิธิ กศน. เกษตรตำบล ตัวแทนชุมชน
3. เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ปัจจัยที่มีผลต่อระดับเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรส ของกลุ่มเกษตรกรแก่กลุ่มเสี่ยง จำนวน ๓๖ คนโดยอาสาสมัครสาธารณสุขสัมพันธ์
4. จัดกิจกรรมการอบรมรณรงค์ให้ความรู้เรื่อง การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรเพื่อลดความเสี่ยงต่อการได้รับสารเคมี โดยเครือข่าย ได้แก่มูลนิธิชัยพัฒนา กศน. เกษตรตำบล ให้กับกลุ่มเสี่ยงจำนวน ๓๖ คนโดยมีการทดสอบก่อนและหลังการอบรม

๕. จัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้เรื่อง การใช้สมุนไพรลดสารเคมีตกค้างในเลือด ได้แก่ รางจืด และสนับสนุนให้หน่วยงานและชุมชนมีการปลูกและใช้สมุนไพร แก่กลุ่มเสี่ยงจำนวน ๓๖ คน

๖. เจาะเลือดตรวจหาสารพิษตกค้างในกลุ่มเสี่ยงจำนวน ๓๖ คนจำนวน ๒ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ - เดือน มกราคม (ก่อนดำเนินการเพาะปลูก /ขณะเพาะปลูก)

ครั้งที่ ๒ - เดือน กันยายน (หลังเก็บเกี่ยวผลผลิต)

๗. สังเกตพฤติกรรมกลุ่มเสี่ยงจำนวน ๓๖ คนในการป้องกันตนเองจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช โดยอสมตามแบบสำรวจพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

๘. สนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกร การสร้างเครือข่าย จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน "หนึ่งตำบล

หนึ่งชุมชนเกษตรกรสุขภาพดี ไม่มีโรคพิษสารเคมีกำจัดศัตรูพืช" โดยเชิญตัวแทนจากหน่วยงานในเครือข่าย ทั้งภาครัฐและเอกชนและผู้สนใจ เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน ๑๐๐ คน

๙. สรุปผลการดำเนินงาน ตามโครงการ

กลุ่มเป้าหมาย

เกษตรกรกลุ่มเสี่ยง (จากผลเลือดระดับเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรสในเลือด = ผลเสี่ยง) จำนวน ๓๖ คน

พื้นที่ดำเนินการ

เขตรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านหนองแอก จำนวน ๗ หมู่บ้าน

สรุปผลการดำเนินการ

๑. ผลการทำแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชของเกษตรกรของเสี่ยงที่ได้รับการอบรม ความรู้จำนวน ๓๖ คน ผ่านเกณฑ์มากกว่าร้อยละ ๘๐ ทุกคน

๒. ผลการตรวจเลือดหาระดับเอนไซม์โคลีนเอสเตอเรสครั้งที่ ๒ เป็นผลเสี่ยงเท่าเดิมหรือดีขึ้นเป็นระดับปลอดภัยไม่รุนแรงเป็นระยะไม่ปลอดภัย ทุกคน และ หลังการอบรมให้ความรู้ผลการสอบถามและสังเกตพฤติกรรมปฏิบัติตัวของกลุ่มเสี่ยงตามแบบสอบถามพฤติกรรมป้องกันตนเองจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชถูกต้องเหมาะสม มากกว่าเกณฑ์ร้อยละ ๘๐ ทุกคน

๓. สถานบริการมีการจัดคลินิกสุขภาพเกษตรกรผ่านเกณฑ์มาตรฐานการจัดบริการอาชีวอนามัยในชุมชนของหน่วย บริการปฐมภูมิ ๑ แห่ง